

Uppskotini skulu koma úr Føroyum

– Tað sigur seg sjálvt, at broytingar skulu gerast í ríkisviðurskiftunum millum Føroyar og Danmark, men føroyingar mugu gera sær greitt, at tað er hiðani uppskotini til broytingar skulu koma og ikki úr Danmark, sigur Pia Larsen, fólkatingslimur fyri Vinstra, sum eisini heldur tað verða sera óheppið, um bankamálið skal verða orsök til broytingar

SVEINUR TRÓNDARSON

Tað hevur verið - og er - vanligt, at stóru flokkarnir fáa gestarðarar úr útlandsku samstarvsflokkum sínum til landsfundir.

Um vikuskiftið hevði Sambandsflokkurin landsfund og teir hovdu vitjan av danska vinstarpolitikaranum Piu Larsen.

Upprunliga var ætlanin, at Anders Fogh Rasmussen skuldi koma, men orsakað av verkfallinum fall tann ætlanin á gólv.

Men Pia Larsen er heldur ikki heilt ókend við føroysk viðurskiftið. Hon er fram-søgumaður í figgjarviðurskiftum og tí hevur hon havt nógv við eitt nú bankamálið at gera.

Hon hevur eisini sína heilt greiðu hugsanir um ríkisráttarlígu sambandin millum Føroyar og Danmark, og tað var millum annað hetta vit tosaðu við hana um leygdagin.

Fegnast um nýggju kanningin

Pia Larsen sigur, at Vinstri hevur tað fatan, at tað skulu gerast broytingar í samstarvinum millum londini.

– Eg haldi, at um ein, tá tað hevur verið ein kreppa, bara staðfestir, at hatta var hatta, er á skeivari leið. Vit eiga at læra av teimum feilum, sum eru gjordir og av kreppuni.

Hon vísir á, at tað í øllum

viðurskiftum er soleiðis, at tað skulu gerast broytingar í einum samstarvi, og serliga einum slíkum, sum tað er millum Føroyar og Danmark.

– Men føroyingar mugu gera sær sjálvum greitt, at tað er hiðani, at broytingaruppskotini skulu koma.

Pia Larsen staðfestir, at heimastýrislógir er »ein gomul dáma«, sum hon tekur til, men hon leggur afturat, at tað hvorki er ynski frá Vinstra í Danmark ella frá Sambandsflokkinum í Føroyum, at ríkisfelagskapurin skal atakast.

– Men vit hava við gleði sæð, at tað ikki longur er meiriluti fyri at slíta heilt við Danmark, sigur Pia Larsen.

– Men føroyingar mugu gera sær greitt, at skulu broytingar gerast í ríkisviðurskiftunum millum Føroyar og Danmark, so skulu broytingaruppskotini koma úr Føroyum og ikki úr Danmark, sigur hon.

Hon leggur dent á, at tað eru føroyingar, sum vit hvussu samfelagið skal siggja út, og tá eitt slíkt broytingaruppskot liggur á borðinum, so fer politiska skipanin í Danmark at viðgera tað seriöst.

– Politisku flokkarnir í Danmark fara ikki at seta seg upp imóti broytingaruppskotum, um tey eru væl gøgnumarbeidd, sigur Pia Larsen.

Bankamálið hevur oyðilagt nógv

Pia Larsen dylir ikki fyri, at bankamálið hevur havt sína stóru ávirkan á viðurskiftini millum Føroyar og Danmark.

– Stóðin í fólkatínginum er tann, at allir flokkar feignir vilja halda saman upp á ríkiseindina, og tí hava vit eisini við gleði staðfest at tað ikki longur er meiriluti fyri fullveldinum í Føroyum.

Pia Larsen heldur eisini at tað er ein keðilugur máti at heidra grundlógina, sum fyllir 150 ár í ár, at føroyingar fara úr ríkinum.

– Bankamálið hevur havt eina sera keðiliga ávirkan og tí eigur stjórnin ábyrgðina av. Men vit mugu ikki lata hetta verða orsök til at ríkisfelagskapurin verður uppløystur.

Løysingin kostar pengar

Ein annar partur av kjakinum er flokkurin. Tað verður í báðum londum tosað um, at føroyingar fáa ov nógvan stuðul úr Danmark.

Flokkarnir á Løgtingi eru flest allir - uttan Sambandsflokkurin - á einum málið um at flokkurin skal burtur. Osemjan er harafturimóti um hvussu hann skal fáast burtur.

Vinstriflokkurin er liberalur flokkur, sum vil hava at vinnulívið skal klára seg

uttan stuðul. Hevði tað so ikki verið passandi, at tað sama var galdandi fyri Føroyar sum land?

– Føroyski búskapurin hongur bara á einari vinnu, nevniliga fiskivinnuni, og tí kann tað fara at verða trupult at avtaka blokkir uttan viðari, men tað eigur at fara ein regluleg fram alla tíðina. Men bæði okkara formaður, Anders Fogh Rasmussen og forsætisráðharrin, Poul Nyrup Rasmussen, hava gjørt greitt, at um so er, at Føroyar gerast fullveldið, so kostar tað, tí tað sigur seg sjálvt at Danmark kann ikki fara lata blokkstuðul til eitt sjálvstøðugt land, sigur Pia.

Hava politikararnir ikki verið nógv búgvir at broyta samfelagið og seg sjálfar til nýggjar tíðir?

– Jú, men tað hevur ikki bara verið lætt. Til dømis hava føroyingar biðið um at sleppa at yvirtaka figgjarviðurskiftini, sum føroyskt sermál, men svarið úr Danmark var kortane. Í dag kunnu vit siga, at tað hevði verið rættari, um føroyingar tá sluppu yvirtaka figgjarviðurskiftini. So er møgulegt, at bankamálið ongantíð var komið so vítt, sigur Pia Larsen.

Ikki fingið svar

Tá bankamálið var frammi í fjór vóru danskir stjórnarpolitikarar ógliga stuðufastir um, at tað var ikki

– Heimastýrislógir er »ein gomul dáma«, so tað sigur seg sjálvt, at hon skal dagførast, men broytingaruppskotini skulu koma úr Føroyum og ikki úr Danmark, sigur Pia Larsen

(Mynd: Álvur Haraldsen)

ábyrgdin hjá stjórnini, at bankamálið var vorduð tað var.

Ti undraði tað Piu Larsen almikið, at danska stjórnin við avtaluni í juni í fjór gekk við til at gjalda føroyingum nógvan pening sum kompensatió fyri bankamálið.

Í sambandinum reisti hon spurningin um hvørt føroyingar vóru keyptir til eitt nú hvítusunnupakkan ella um tað var tí at stjórnin viðgækk at hava gjørt mistøk í sambandi við bankamálið.

Greinin hon skrivaði var undir heitinum »Má vi fá en forklaring«. Er hon so vordin klókari síðani?

– Nei. Hvørki føroyingar ella danir hava fingið eina frágreiðing um, hvussu stórtur partur er endurgjaldt fyri bankamálið og hvat er annað. Tað haldi eg er skeiðt, og eg haldi, at føroyingar

hava krav at fáa at vita hvat er hvat, men tað fingið tey ongantíð.

Pia Larsen viðgongur, at tað var skeiðt at gera kann-ingina á tann hátt hon varð gjord.

– Men tað var tað einasta vit kundu fáa, tí ávisir flokkar í fólkatínginum ristu á hondunum. Vit vistu hvat vit fingið, men hatta var tað einasta vit kundu fáa, og tí tóku vit av, men vit søgdu beinanvegin, at tað var ikki rætt, at kanningamevndin onga ábyrgd skuldi áleggja.

Pia Larsen sigur at enda, at eftir hennara meting hava danir ein ringan smákk í muninum eftir viðgerðina av føroyingum, men hon vonar ikki at tað verður bankamálið, sum verður avgerandi fyri um Føroyar skulu hava fullveldi ella ikki.

Microstates ráðstevnan sett

Fyrirpartin í gjár setti Anfinn Kallsberg, løgmaður ráðstevnuna í Norðurlandahúsinum og fram til hósdeggin á middegi verða fyrilestrar, kjak og pallborðsordaskifti

SVEINUR TRÓNDARSON

Fyrirpartin í gjár byrjaði stóra ráðstevnan um smá-tjóðir - Microstates '99 - í Norðurlandahúsinum.

Um nýggjutíðina í gjár var boðið vælkomandi og til set-anarløtuna í Norðurlandahúsinum vóru tað Helga Hjørvar, stjóri, sum beyð luttakarum at vera væl-komnar til Føroya.

Eisini rektarin á Fróðskaparsetri Føroya, Malan Marnersdóttir segði nokkur orð, og at enda var tað Anfinn Kallsberg, sum beyð luttakarum vælkomnum og setti ráðstevnuna.

Løtu seinni var fyrsti fyrilesturinn hildin og var tað íslendingurin Sigurð Lindal, sum segði tey innleiðandi orðini til ráðstevnuna um viðurskiftini hjá smá-

tjóðum.

Seinnapartin í gjár var holt sett á fyrsta temað - »Identity and nationbuilding« og var tað Truid Sigurdardóttir, sum helt fyrsta fyrilesturinn.

Eftir fyrilestarnar fær ein opponentur orði, og í gjár var tað Richard Apostle, sum var opponentur.

Paldam um búskap

Í dag verða fleiri fyrilestrar. Byrjað varð klokkan nýggju, tá Martin Paldam, helt ein fyrilestur um búskap og búskaparlígt ósjálvbjargni.

Eftir at Bjørne Lindstrøm, opponentur hevði havt orðið fingi fleiri aðrir viðkomandi persónar oðði til stytti innlegg millum aðrar Dr. Robert Read, sum er professori við lærða háskúlan í Lancaster í Bretlandi, okkara egni Jógván Mørkøre,

Reidar Nónfjall, stjóri á Strandferðsluni og Stephen A. Royle, sum er doktari við Lærða háskúlan Queens í Belfast í Norðurlandi.

Evníð seinnapartin gongur undir heitinum »Strategies for self-reliant development« og er tað Godfrey Baldacchino, sum er hovudsroðari.

Fyrirpartin mikudagin er evni »Constitutional status and development«. Tað er Barry Bartman, sum er hovudstali og Jens Kaalhaug Nielsen, sum er opponentur.

Pallborðsordaskiftið og fótbóltsdystur

Seinnapartin í morgin verður eingin fyrilestur, men í staðin verða stytti innlegg og kjak.

Um kvöldið verður døgverði á Hotel Føroyum fyri

ráðstevnuluttakarum. Hósdagurin er seinasti dagur og tá endar ráðstevnan við einum pallborðsordaskifti.

Luttakararnir við pallborðið verða hovudstalararnir og innbodnir føroyskir politikarar. Væntandi er, at pallborðið fer við einum tíma ella so, og millum 11 og tólv fyrirpartin hósdeggin verður tann almenna endahátíðarløtan.

Tó so, heilt lídugt er tað kortini ikki, tí seinnapartin hósdeggin verður fótbólts-

skifti. Luttakararnir við pallborðið verða hovudstalararnir og innbodnir føroyskir politikarar. Væntandi er, at pallborðið fer við einum tíma ella so, og millum 11 og tólv fyrirpartin hósdeggin verður tann almenna endahátíðarløtan.

Tó so, heilt lídugt er tað kortini ikki, tí seinnapartin hósdeggin verður fótbólts-

dystur millum Føroyar og Heimsliðið.

Tað skal tó ikki roknast við at Ronaldo og aðrir frægir fótbóltsnillingar verða við á Heimsliðinum, men heldur Baldacchino og aðrir roðarar.

Seinni hóskevöldið verður hugnalota í Kagganum fyri teimum, sum hava verið við til ráðstevnuna.

